

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-4.3.04-0057

„Устойчиво развитие на човешките ресурси за целите на университетското образование по/на различни езици във Факултета по класически и нови филологии чрез разработване и внедряване на електронни форми на дистанционно обучение“
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Европейски социален фонд

Надгробна реч на Горгий

В: Планудес, Коментар към Хермоген V, 548 (Planud., Ad Hermog. V, 548)

τί γὰρ ἀπὴν τοῖς ἀνδράσι τούτοις ὦν δεῖ ἀνδράσι προσεῖναι; τί δὲ καὶ προσῆν ὦν οὐ δεῖ προσεῖναι; εἰπεῖν δυναίμην ἅ βούλομαι, βουλοίμην δ' ἅ δεῖ, λαθῶν μὲν τὴν θείαν νέμεσιν, φυγῶν δὲ τὸν ἀνθρώπινον φθόνον. οὗτοι γὰρ ἐκέκτηντο ἔνθεον μὲν τὴν ἀρετὴν, ἀνθρώπινον δὲ τὸ θνητόν, πολλὰ μὲν δὴ τὸ πρᾶον ἐπιεικὲς τοῦ αὐθάδους δικαίου προκρίνοντες, πολλὰ δὲ νόμου ἀκριβείας λόγων ὀρθότητα, τοῦτον νομίζοντες θεϊότατον καὶ κοινότατον νόμον, τὸ δέον ἐν τῷ δέοντι καὶ λέγειν καὶ σιγᾶν καὶ ποιεῖν, καὶ δισσὰ ἀσκήσαντες μάλιστα ὦν δεῖ, γνῶμην <καὶ ῥώμην>, τὴν μὲν βουλευόντες τὴν δ' ἀποτελοῦντες, θεράποντες μὲν τῶν ἀδίκως δυστυχούντων, κολασταὶ δὲ τῶν ἀδίκως εὐτυχούντων, αὐθάδεις πρὸς τὸ συμφέρον, εὐόργητοι πρὸς τὸ πρέπον, τῷ φρονίμῳ τῆς γνῶμης παύοντες τὸ ἄφρον <τῆς ῥώμης>, ὑβριστὰι εἰς τοὺς ὑβριστάς, κόσμιοι εἰς τοὺς κοσμίους, ἄφοβοι εἰς τοὺς ἀφόβους, δεινοὶ ἐν τοῖς δεινοῖς. μαρτύρια δὲ τούτων τρόπαια ἐστήσαντο τῶν πολεμίων, Διὸς μὲν ἀγάλματα, ἑαυτῶν δὲ ἀναθήματα, οὐκ ἄπειροι οὔτε ἐμφύτου ἄρεος οὔτε νομίμων ἐρώτων οὔτε ἐνοπλίου ἔριδος οὔτε φιλοκάλου εἰρήνης, σεμνοὶ μὲν πρὸς τοὺς θεοὺς τῷ δικαίῳ, ὅσοι δὲ πρὸς τοὺς τοκέας τῆι θεραπείᾳ, δίκαιοι δὲ πρὸς τοὺς ἀστοὺς τῷ ἴσῳ, εὐσεβεῖς δὲ πρὸς τοὺς φίλους τῆι πίστει. τοιγαροῦν αὐτῶν ἀποθανόντων ὁ πόθος οὐ συναπέθανεν, ἀλλ' ἀθάνατος οὐκ ἐν ἀθανάτοις σώμασι ἦι οὐ ζώντων.

Но какво нямаха тези мъже от онова, което един мъж трябва да притежава? И какво имаха от онова, което не трябва? Бих могъл да кажа каквото искам, но искам да кажа каквото трябва, та да остана незабелязан от божиято възмездие и незастигнат от човешката завист.

Защото божествена беше тяхната добродетелност, но човешка – тяхната тленност. Те много пъти предпочетоха кратката благопристойност пред самодоволната правда и прецизността на закона пред верността на думите, понеже за тях най-божествен и най-меродавен бе следният закон: в нужния момент нужното да говорят, да премълчават, да вършат или да позволяват и да залягат два пъти повече над онова, което трябва най-много – мисълта и силата, с едната да мислят, а с другата да постигат. Грижеха се за несправедливо изпадналите в нещастие, но наказваха и несправедливо сдобилите се с щастие. Доволни от полезното, непретенциозни за полагащото се, те

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-4.3.04-0057

„Устойчиво развитие на човешките ресурси за целите на университетското образование по/на различни езици във Факултета по класически и нови филологии чрез разработване и внедряване на електронни форми на дистанционно обучение“
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Европейски социален фонд

потискаха с разумната мисъл безумната сила – дръзки с дръзките, порядъчни с порядъчните, безстрашни с безстрашните, страшни със страшните.

И за свидетели на тези качества те си издигнаха паметници от вражеските трофеи: за Зевс това бяха статуи, а за тях самите – посветителни дарове. Без да са оставали неизкушавани както от вроденото си войнолюбие, така и от естествените си страсти, от ожесточението на войната и от изтънчеността на мира, те бяха почитени към боговете с честността си, съвестни към родителите с грижовността си, справедливи към гражданите в равнопоставеността, благочестиви към приятелите във верността.

И когато загинаха, техните възделения не умряха заедно с тях, а останаха безсмъртни в смъртните им тела, ако и да не са сред живите.

Горгий. *Епитафия*. Превод от старогръцки М. Славова – В: Антология на ораторската реч. Съст. В. Руменчев. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“. 2012, 36–39.

